

Partij of club?

Een club is er voor de leden. Met de opkomst van *Opschudding* en *democraten.nu* is D66 definitief een club geworden, zoals is vastgesteld op de impulsconferentie in Arnhem (workshop 5). Een publieke organisatie (b.v. bedrijf of politieke partij) is er voor het publiek en bestaat uit leden. Een politieke partij is er voor het bestuur van het land, legt uiteindelijk verantwoording af aan de kiezer en wordt door hem afgerekend in stemmen. Ook onze huidige werkwijze ligt op het niveau van een club, met een galopperend amateurisme dat niet echt democratisch en zeker niet effectief is.

Gezond verstand en vakkennis zeggen dat een partij moet vaststellen wat ze de kiezer wil bieden, bijvoorbeeld een maatschappijvisie en het verbeteren van de werking van de democratie. Aangezien alle andere partijen zich ook democratisch noemen, moeten wij duidelijk maken waarin wij anders zijn.

Op basis van een helder begrip van democratie moet D66 bepalen waarin onze visie verschilt van de andere partijen en tot welke opstelling dat leidt in de politiek. Een uitgangspunt kan bijvoorbeeld zijn wat wij weten van de mens: een sociaal wezen begiftigd met het bewustzijn van zijn eigen ik. Democratie is het zoeken naar een evenwicht tussen beide tendenties, en sociaal-liberaal is een juiste titel voor dit streven. Wij kunnen dan

bepaalde PvdA-standpunten afwijzen als miskenning van het individu en VVD-standpunten als geen recht doend aan zijn sociaal aspect.

Zonder een dergelijke visie betekent 'pragmatisme' en 'vooruitstrevend' voornamelijk het volgen van de laatste mode. In het begin van D66 was dat PvdA's spreiding van inkomen, kennis en macht. En nu ademen de 'uitgangspunten' een puur liberaal, individualistisch mensbeeld uit met hier en daar een tot niets verplichtende lippendienst aan het sociale aspect.

D66 moet aan het werk. Er moeten werkgroepen komen die met de noodzakelijke discipline systematisch werken aan bovengenoemde vragen, met medewerking van terzake kundigen (theorie en praktijk), ook van buiten de partij. Allereerst moet D66 het eens worden over een aantal basisbeginselen. Daarna moet D66 op deze basis meer concrete zaken uitwerken. D66 zou er aparte websites voor kunnen openen. D66 moet eveneens nu al beginnen met het einde van de keten: een pijl pijn leggen en onderhouden tussen partij en de kiezer, allereerst om te luisteren. Over vier jaar zijn wij dan een echte en nieuwe partij. ♦

Peter Pappenheim, Maasdam.